

Afschrijvingen: een fenomeen verklaard

Sjef Willockx

Afschrijvingen zijn misschien wel de meest ongrijpbare van alle kosten. Het lastige van afschrijvingen is, dat het verschijnsel vanuit meerdere kanten bekeken kan worden, en dan steeds een ander gezicht toont.

Afschrijving: algemeen

Heel algemeen gesteld is afschrijven het registreren (in de boekhouding) van een waardevermindering. In principe kan iedere bezitting (iedere post die debet op de balans staat) het onderwerp zijn van een waardevermindering, en dus van afschrijving. Het vaakst komt dit voor bij materiële en immateriële vaste activa, voorraden en debiteuren.

In het Engels gebruikt men voor afschrijving twee termen: Depreciation en Amortization. Met Amortization duidt men de afschrijvingen op immateriële vaste activa aan, terwijl Depreciation gebruikt wordt voor alle andere afschrijvingen.

Afschrijvingen op debiteuren worden meestal aangeduid met de term voorziening: "Voorziening voor Dubieuze Debiteuren." Ook afschrijvingen op voorraden worden vaak voorzieningen genoemd: "Voorziening voor incurant" bijvoorbeeld.

Afschrijvingen worden op de balans niet apart getoond: ze worden gesaldeerd met de oorspronkelijke waarde van het actief. Het actief wordt dus voor de netto waarde opgenomen.¹

Afschrijving op materiële vaste activa

De meest voorkomende vorm van afschrijving is die op materiële vaste activa (zoals gebouwen, machines, installaties, inventarissen en transportmiddelen). Vandaar dat ik hier wat dieper op inga. Daarbij zal het overigens alleen gaan om de basisprincipes; zaken die bijvoorbeeld buiten beschouwing zullen blijven zijn herwaardering, inhaalafschrijvingen, economische versus technische levensduur, en de vele methoden voor het bepalen van de afschrijving. Ook de fiscale aspecten (zoals vervangingsreserve, investeringsaftrek en willekeurige afschrijving) zullen onbesproken blijven.

Iedereen die wel eens een auto heeft gekocht weet, dat je daar na een paar jaar minder voor terugkrijgt. Die waardevermindering is de afschrijving. Bij een auto is de belangrijkste factor

---

¹ In de toelichting op de balans wordt wel de oorspronkelijke waarde (historische kostprijs of nominale waarde) gegeven.

voor het bepalen van de waardevermindering de verstreken tijd; het verbruik (de gereden kilometers) speelt een relatief bescheiden rol. Bij bepaalde machines kan het andersom zijn. Op grond wordt niet afgeschreven, omdat grond (in het algemeen) niet minder waard wordt met het verstrijken van de tijd, en evenmin "op" raakt, dus niet vervangen hoeft te worden.² Dit maakt duidelijk dat het er bij afschrijvingen op materiële vaste activa dus *niet* om gaat (zoals soms wel gedacht wordt), om de aanschafkosten van het actief uit te smeren over meerdere jaren.³

Enig speurwerk op het Internet brengt een groot aantal definities van afschrijvingen aan het licht, die deels heel verschillend zijn. Hieronder twee kenmerkende voorbeelden:

- A. *Een afschrijving in bedrijfseconomische zin is het in de boekhouding tot uitdrukking brengen van de waardedaling van een bedrijfsmiddel over een bepaalde periode. Er wordt steeds afschrijving toegepast om de slijtage door het gebruik tot uitdrukking te brengen.*
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Afschrijving>
- B. *Procedure van een organisatie of bedrijf om fondsen apart te zetten voor de vervanging van kapitale goederen zodra deze verouderd raken.*
<http://www.encyclo.nl/begrip/afschrijving>

Deze omschrijvingen belichten ieder één van de twee kernbegrippen m.b.t. afschrijvingen op materiële vaste activa:

- waardedaling,
- en vervanging.

Afschrijven op materiële vaste activa heeft dus te maken met het (geleidelijk) minder waard worden van het actief, en met de wens om het t.z.t. te vervangen.

Men komt het type definitie zoals hierboven genoemd onder A ook wel tegen in een andere variant, nl. dat afschrijven gaat om het toerekenen van de kosten van een investering aan de gemaakte producten. Deze visie is gebaseerd op het gebruik van de post afschrijvingen in kostprijsberekeningen. Als men met een machine tijdens de gehele levensduur ervan 100.000 eenheden product kan vervaardigen, dan moet men 1/100.000ste van de kostprijs van de machine (minus eventuele restwaarde) toerekenen aan ieder gemaakt product.

Enkele bijzonderheden

Heel verhelderend is de rol van de afschrijvingen in de kasstroom (cashflow). Een gangbare definitie voor kasstroom is:

Kasstroom = Resultaat na belastingen + Afschrijvingen.

Stel, we hebben de volgende resultatenrekening:

---

² Er is een uitzondering: als de grond is verworven als winplaats voor delfstoffen, bijvoorbeeld grind.

³ Bij immateriële vaste activa, zoals goodwill, ligt dit anders. Daarom hanteert men in het Engels voor de afschrijving op immateriële vaste activa een andere term dan voor die op materiële vaste activa (amortization i.p.v. depreciation).

Omzet		1.000
Lonen	350	
Materialen	225	
Afschrijvingen	<u>100</u>	
Totaal kosten		<u>675</u>
Resultaat voor belastingen		325
Belastingen		<u>-65</u>
Resultaat na belastingen		<u><u>260</u></u>

Als alle posten direct contant worden afgerekend hebben we de volgende kasmutatie:

Ontvangsten		1.000
Lonen	350	
Materialen	225	
Belastingen	<u>65</u>	
Totaal uitgaven		<u>640</u>
Kasmutatie		<u><u>360</u></u>

Onze kasmutatie is dus inderdaad "Resultaat na belastingen + Afschrijvingen": $260 + 100 = 360$.

Aan het eind van de dag hebben we dus 260 *verdiend*, terwijl we 100 hebben *gespaard*. Van die 100 kunnen we t.z.t. een nieuwe machine kopen (als de prijs daarvoor tenminste niet gestegen is).

We hebben belasting betaald over 325: de omzet minus alle kosten, incl. de afschrijvingen. Dat betekent dat de 100 die we gespaard hebben een stukje belastingvrij inkomen zijn. Dat klinkt wel aardig, maar de fiscus geeft nooit zomaar iets weg. Als we nl. een investering doen (een pand of machine kopen) mogen we het investeringsbedrag niet aftrekken van de winst. Investeringsbedrag én afschrijvingen blijven dus – afgezien van speciale fiscale faciliteiten – geheel buiten de belastingsfeer.

Boekhoudkundig gezien zijn afschrijvingen een schattingspost. Ook al is er nog zo goed nagedacht over de methode van afschrijven, je weet pas bij afstoting van het actief wat de restwaarde is. Die kan zowel hoger als lager zijn dan de boekwaarde van dat moment. Het verschil – resultaat op verkoop vaste activa – is dan ook feitelijk een correctie op een schattingspost: een correctie op de eerder gedane afschrijvingen.